

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl. za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. — O pravištvu, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Zaradi današnjega praznika izide prihodnji list v soboto.

Gladstone in liberalna stranka na Angleškem.

I.

Dr. V. Z. — „Stari norec“, kakor so ga nemški židovski listi skozi več nego 3 leta dan za dnevom imenovali, je zdaj zopet najmočnejši mož, ako ne najmočnejše gotovo pa najbogatejše in najrazširjenjše države tega sveta. „N. Fr. Presse“ na čelu nemških liberalnih listov je Gladstone-a skozi leto dni gotovo vsak dan trikrat ubila, dvakrat v jutranjem listu, in najmanj enkrat v večernem. Kaj pa je bil pravi vzrok sovraštva nemških pseudo-liberalcev proti Gladstone-u in njegovej stranki? Edino liberalizem. To je nekak čuden odgovor, ako se pomisli, da je tista stranka v Avstriji in na Nemškem, ki se z vsem napuhom in z vso mogočo ošabnostjo „liberalna“ imenuje, z vso srditostjo angleške liberalce črtila in z blatom ometavala. Rešitev tej zagonetki se najde v tem, da je program angleških liberalcev: „enaka pravica in enaka svoboda za vse narode tega sveta“, mej tem ko je program nemških liberalcev: „Slaven- und Pfaffenhetze“!

Tudi Gladstone nij bil zmirom tako črten in obrekovan od nemških liberalcev, kakor zadnja leta. Tudi njemu so „hozana“ peli, ga občudovali in njegov „genie“ v zvezde kovali. „N. Fr. Presse“ ga je imenovala še 1874 l. pri njegovem odstopu največjega „financiera“ mej vsemi živečimi evropskimi državniki in najbolj izvedenega moža v denarnih stvareh po smrti „sir Robert Peela“. In takrat je „N. Fr. Presse“ resnico govorila, kar se jej sicer malokaterikrat pripeti.

Kakor znano, je William Ewart Gladstone sin bogatega trgovca iz Liverpoola in se je narodil 1809 l. 29. decembra, torej je zdaj v 71. letu. Izšolal se je v Oxfordu, in volilni okraj Newark ga je 1834 l. prvič v parlament poslal, kjer je postal kmalu ljubljenec in učenec tedanjega slavnega angleškega državnika sir R. Peela. — Sir R. Peela sme po pravici imenovati siromašni razred angleškega naroda svojega največjega dobrotnika, ker nje gove reforme so imele v četrtem desetletju tega veka to posledico, da si petintrideset let sèm vsak anglešk delavec bodi si na kmetih ali v fabrikah privoščil obilno belega pšeničnega kruha, mej tem ko je poprej komaj toliko zaslužil, da si je sebi in svojej družini ovsenjaka pribaviti mogel.

Znano je, da so leta 1066 vsled bitke pri Hastingsu Normanski baroni, kakor osvojitelji angleške zemlje celo angleško deželo mej soboj razdelili v velikanska posestva (latifundije) kakor jih nij nikjer več na tem svetu. Poprejšnji slobodni Anglo-saksonski in Keltiški kmetje so izgubili svoje kmetije, ki so bile do takrat njihova lastnina in postali so prosti najemniki Normanskih baronov. To stanje je tako rekoč do današnjega dneva skozi osemsto let neizpremenjeno ostalo. — Normanski osvojitelji so se z osvojenimi Anglo-saksonci in Kelti v en narod zlili in produkt te mešanice je se danji angleški, tako mogočni narod.

Poleg narodnostne amalgamacije so pa zemljiški odnosi zmirom enaki ostali. Tudi v angleškem parlamentu so imeli od konca samo veliki posestniki sedeže in glas in tudi poslanci iz kmetijskih občin so bili voljeni po uplivu samih teh posestnikov. Da bi si veliko posestvo velik dohodek iz zemljišč (gruntna renta) osiguralo, skrbeli so poprejšnji parla-

menti za to, da so na vsa žita, ki so se na Angleško iz vnanjih dežel dovažala, neizmerno velike carine (ali cole) naložili. Oče vseh teh naredeb je bil znani „navigation-acte“ to je: temeljni zakon o brodarstvu v angleških lukah. Za 16. in 17. stoletja so bili vsi ti prohibitivni zakoni za povzdigo angleškega obrtništva in poljedelstva izvrstni. Ko se je pa ljudstvo, posebno v mestih, v 18. veku še bolj pa v 19. veku dan za dnem bolj množilo, postali so ti zakoni naravnost prava uima za angleškega delavca.

Angleški posestniki nijso zadosti žita pridelovali za to velikansko rastoče ljudstvo, mej tem ko je bilo tuje žito vsled visokih carin predrago za prostega moža. Po velikanskih bojih v angleškem parlamentu je sir Robert Peel 1844. in 1845. l. carine na žito odpravil in s tem činom postal največji dobrotnik treh četrtink angleškega ljudstva. Vnanja, posebna ruska žita so se začela uvažati in s tem se je tudi ves promet na Angleškem jako povzdignil, kajti ladije, ki so po nizkej ceni tujega žita na Angleško pripeljale, so potem pri odhodu iz Angleškega ukrcale angleškega obrtnega blaga in domov odpeljale. Vse to je sir Robert Peel leta in leta na dolgo in široko trdovratnim posestnikom v angleškem parlamentu razkladal — toliko časa — da je s svojim mnenjem končno prodril. Vsa prorokovanja angleških posestnikov, da bo vsled odprave žitne carine angleško žito tako v ceni padlo, da bodo angleški posestniki na beraško palico prišli, se nijso uresničila, kakor se po navadi taka in enaka prorokovanja pri tacih velikih reformah ne obistinijo.

Kakor smo rekli, je bil Gladstone Peelov najboljši učenec. On je stopil v ministerstvo 1845. l. Bil je takrat državni podtajnik

Listek.

Kraške dvorne kobilarne.

(Dopis s Krasa, v spomin 300letnice v Lipici.)

Uže za časa Rimljanov so sloveli kraški konji zaradi svoje moči, posebne vrline ter vstrajnosti, in še danes si je ohranilo to plemo svoje dobro ime. Koliko jih je čislala naša srednjevekovska gospoda gradska, koliko njeni potomci v kasnejih vekih, svedoči želja in trud, da jej je vsaj nekaj žrebcev te pasme stalo po prostranih hlevih, — a še danes jih cenijo visoko in kaj rad prihaja Lah in posebe še Magjar po nje, kajti plemeniti so ti konji, preizvrstni za plemo. Rojeni mej skalovjem, vzgojeni na burji, krmljeni s tečnim senom, vzrastó vitko, visoko, čilo, utrjeni za vstrajljivo ježo, za dolgo težavno vožnjo. Spominjalo se bode še, ka je naš cesar Nikolaju, Črnogorskemu

knezu, ob priliki njega pohoda v Beči poklonil dvojico ježnih konj. Baš ta dva sta bila kraškega plemena, iz lipiške kobilarne, ki je še danes vlast najvišjemu dvoru. — Kobilarno v Lipici je 1580. l. ustanovil nadvojvoda Karel II. (1564. — 1590.) sin cesarja Ferdinanda I. (1556. do 1564.) in brat nemškega cesarja Maksimilijana II. (1564. — 1576.)

Za ožjo našo zgodovino ima omenjeni nadvojvoda tolikaj važnosti, da hočem tu nekatere dogodjaje, izvršene pod njegovo vlado, omeniti. Ondaj pričeli so se po Kranjskem dolgotrajni verski boji; oče slovanske literature Primož Trubar, jel je naime malo preje delati za reformacijo. Pod Karlom II. dobila je bela Ljubljana 1561. l. prvo tiskarno. Pod njim so bili 1573. l. kmetijski upori ali punti; kakih 2000 tlačanih kmetov vstalo je po Dolenjskeji proti neznošnemu tiranstvu svojih trdosrčnih gospodarjev gradščakov, ter vzlasti po Krškem

krvavo maščevali se za grozna nasilstva. — 1586. l. ustanovil je Karel II. prvo pošto mej Ljubljano in Gradcem, kupil 1578. l. rudnik idrijski in uvedel 1583. l. 25. septembra meseca Gregorijanski kalender. Za njega vlade umrl je l. 1586. 28. junija Primož Trubar, slavní prelagač sv. pisma na slovenski jezik, tako prvi stvaritelj skromnej naše literaturici. — Navedem naj še štirih, za ožjo našo domaćo zgodovino znamenitih in važnih mož, ki so živeli pod Karlom II.: Žiga baron Herberstein, rojen 1486. l. v Vipavi, slaven kot vojak, učenjak in državlján. Njegova knjiga o Rusiji, kamor je bil dvakrat poslan v državnih zadevah, bila je svetoznana. On je prvi, ki je zapadno Evropo seznanil s severnimi našimi brati. Umrl je na Dunaji 1566. l., kjer mu je nadvojvoda Karel II. stavil v spomin ploščo; Herbert baron Turjaški, deželni glavar (1566. do 1585.), poznat iz turških bojev; Konrad

za kolonije. Po Peelovem izstopu je tudi on iz državne službe šel. 1852. leta najdemo Gladstone-a zopet v državni službi in takrat je on Peelevo delo nadaljeval.

Znano je, da na Angleškem nij gruntnega davka, in da je edini direktni davek: dohodninski, tako imenovana „income-tax“. Poleg visokega cola na žita, so najbolj težile angleškega delavca raznovrstne užitnine (excises = Verzehrssteuer) tako: visoka užitnina na kavo, na sladkor, na čaj, na vsa žgana pitja itd. Zraven carine na žita so bile te užitnine tako visoke, da si prosti delavec na Angleškem nij mogel niti kave, niti čaja drugače privoščiti, kakor samo na velike praznike, kakor nekaj posebnega in izrednega.

Gladstoneovo delo je bilo, da je kakor finančni minister leto za letom odpravljaj užitnino za užitnino naloženo na prostemu ljudstvu najbolj potrebne proizvode narave. Vsled Gladstoneovih reform si lahko vsak dandenes najprostejši delavec na Angleškem kavo, čaj, ali tudi šokolado za vsakdanji živež privošči. On je nadomestil užitninske dohodke, ki jih je država poprej uživala, z imenovano „income-tax“ ali dohodnino, ki je zdaj kakor smo rekli, edini direktni davek na Angleškem. Ta „income-tax“ je tako izvrstno urejena, da država iz nje svoj glavni dohodek vleče, in da pobiranje tega davka niti tretjine tega ne stane, kakor pobiranje davkov pri nas v Avstriji. Gladstone je vzel za podlago dohodnine štiri pence od vsakega funta sterlinga, kakor najmanjša svota, katera se ima vplačati. Ob sebi se umeva, da se „income-tax“ ravna v svojej visočini po državnih potrebščinah, ki se od leta do leta menjajo. Zavoljo tega ima parlament pravico „income-tax“ v obče in njeno visočino za vsako leto posebej dovoliti.

Te finančne reforme so uže pred 25 leti Gladstoneovo ime po celem Angleškem proslavile in je bil kakor sir Robert Peel imenovan „dobrotljiv oče“ siromaškega fabriškega delavca in kmetskega farmerja.

Iz državnega zbora.

Vtorek je zbornica poslancev posvetavala se o raznih železniških progah in koncem rešila ves proračun za trgovinsko ministerstvo. Pri debati o proračunu poljedelskega ministerstva je poslanec Tausche omenjal avstrijskih gospodarskih razmer, katerim tolikanj škoduje silna ameriška konkurenca. Potem je grajal to, da se je za prospeh deželne kulture določila premajhena subvencija, za celo Avstrijo namreč samo 300.000 gold., a s to

svoto se hoče na noge pomagati avstrijskemu poljedelstvu, živinoreji, ribištvu itd. Leta 1872 je bila ta subvencija za 50 % večja nego zdaj, in vendar se od takas do danes kmetijstvo nij zboljšalo za 50 odstotkov. Tako ščedenje o nepravem mestu bode s časom imelo slabih posledic.

A davek starejši je dejal, da se more kmetijstvo razvijati samo potom avtonomnih naredeb. Iz proračuna poljedelskega ministerstva se črta vsako leto. Ako se bode to nadaljevalo, to bode koncem ves proračun poljedelskega ministerstva zginil iz državnega proračuna. Vsekako se bode opravičil rek, da je centralizem nezmožen, a samo avtonomija dežel daje življenje.

Hausner je razjasnoval, da Pruska odloči za kmetijstvo vsako leto 3.400.000 gld., a pri nas ostaje za pravo povzdigo kmetijstva samo 600.000 gld.

Poljedelški minister grof Falkenhayn je dejal, da Avstrija more v kmetijstvu veliko storiti vsled ugodnega svojega geografskega položaja. Blagostanje Avstrije je zmirom odvisno od blagostanja nje kmetijstva in ako se tej godi dobro, godilo se bode isto tako dobro tudi obrtniku, ki bode lahko prodajal svoje izdelke. Vlada ravna s tega stališča, da daje subvencije onim, ki so je res potrebni. —

O početku seje razdelilo se je poročilo legitimacijskega odseka o volitvi treh poslancev iz zgorenjeavstrijskega velikega posestva. Poročilo predlaga, da se volitev poslancev Dehneja, Grossa in Handela zavrže. Nadalje se je razdelilo poročilo budgetnega odseka o grajenju arlbergske železnice. Budgetni odsek predlaga, da se za l. 1880 dovoli za prerov skozi Arlberg in za grajenje železniške črte Innsbruck-Landeck 2.100.000 gld.

Gospodska zbornica je sprejela v tretjem branji popravljen zakon o umetnem vinu, kateri se tedaj zbornici poslancev vrne. Nespremenjeno pa je sprejela zakon o krajevnih železnicah.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 5. maja.

Nemški liberalni poslanci državnega zbora, ki spadajo v „fortschrittclub“ so sklenili v državnem zboru sledeči predlog staviti: „Gledé na to, da je vladna jezikova naredba protizakonita; glede na to, da se člen 19 državnih osnovnih postav o splošnih pravicah državljanov le pōtem postavodajalstva more izvršiti, pozivlje se vlada državnemu zboru

predložiti osnovo postave, katera varujoč enakopravnost v deželi rabljenih jezikov proglašá nemški jezik kot državni jezik.“ — Mi nemamo nič zoper tako postavu, vprašanje je le, kakšna bode.

Na Ogerskem se novine veselé, da se je odločil baron Sennye y, znani konservativce, od katerega se še mnogo pričakuje, zopet v parlament stopiti. Volili ga bodo v Požunu. Stavl je pa volilcem pogoj, da nij siljen k nobenej obstoječih strank pristopiti.

Stari magjarski patrijot v prognanstvu Ludvik Košut je izdal te dni prvi zvezek svojih spominov. V teh pripoveduje, kako je z Napoleonom III. zarote delal zoper Habsburško hišo in za osvobodjenje Ogerske, a kako ga je Napoleon na cedilu pustil.

Vnanje države.

Evropskih vlad poslaniki v Carigradu so turškej vladi dali novo skupno noto, glasečo se: Ker odgovor porte na prvo skupno noto o črnogorskej zadevi nij bil zadovoljiv, zato zahtevajo poslaniki na ukaz svojih vlad od porte, da naznani določno in v kratkem, je-li da hoče tako protipostavno izprazneno ozemlje zopet zasedati ali ne, da je bode potem izročila Črnej gori v smislu najnovejše pogodbe.

„P. C.“ poroča iz Skadra v Albaniji, da se je jeden del turških vojakov pri Kastratiji združil z Albanci, in da so se vsi albanski rodovi oborožili zoper Črno goro. Zato tudi Srbi skrbno pazijo na svoje meje.

Na Italijanskem se zdaj stranke pripravljajo na nove volitve. Konservativna stranka hoče baje tudi na noge stopiti. — Levica je izdala manifest na volilce zoper ministerstvo Cairoli, katerega dolžé, da stavi njih svoboden program v nevarnost.

V nemškem berlinskem državnem zboru je bila 4. t. m. postava zoper socialiste v tretjem branji sprejeta. Poslanec Hasselman je bil k redu klican, ker je rekel, da so nemški delavci to prisiljeni storiti, kar ruski anarhisti. — Kljub vsem postavam pa na Nemškem raste število socialnih demokratov, kar se je spet te dni videlo, ko so zmagali pri volitvi v mestu Hamburgu.

Dopisi.

Iz Črnege vrha 3. maja. [Izv. dop.]

Če se malo piše iz naših krajev v novine v primeri z drugimi, podobno je, da se tudi bere pri nas malo, ker malo se na našej pošti dobiva listov. Uzrok temu je revščina naših ljudi, ker gorečnost k berilu je velika tudi pri nas. Zraven pa tudi čestokrat manjka gorečih mož v izpodbujo ljudstva k marsikateremu dobremu podvzetju. Pri nas, hvala Bogu, imamo zdaj g. kaplana J. Kuralta, možá, kakeršnih je malo. V skrbi za nas uboge kmete g. kaplan nam priskrbeva dušno in telesno podporo. Najprvo je nam omislil „Ljudsko knjižnico“, ka-

Gusič, vladika ljubljanski (1570.—1578.), izvrsten govornik, nazivan kranskim Ciceronom; Ivan Tavčar, vladika (1580.—1597.), pod katerim so se 1586. l. (po de Luca, a po družih virih 1595 l.) Jezuitje naselili po Kranjskem.

Uže sem omenil gori, da je Karel 1580. l. ustanovil dvorno kobilarno v Lipici na Krasu blizu Sezane. V teku časa narastlo je pa tam čisto konj, da jim nij bilo dovelj prostora. Kupil je tedaj dvor graščino Prestranek, ter tu napravil filijalno kobilarno. Dobro uro od Postojne, v slavinskej župi na Notranjskem, sredi košatih hrastovih gozdov, prostranih travnikov, leži Prestranek o Pivki na neznatnej višini, oprt na skalnato gorsko pobjrde. Baje so nekedaj tu bivali Cistercijenci, ter izvrševali blagotvorni svoj posel. Jedva 10 minut od graščine nahaja se cerkev sv. Ivana Krstitelja, kamor so hodili „menihi“ — tako jih nazivlje tukajšnji narod — služiti sv. mašo. Je-li to

istina, nijsem dognati mogel, kajti slavinski župnijski arhiv nema o tem zabeleženega ničesar, kobilarniški je v Beču ali v Lipici, tedaj odročno; v Valvasorji se ne nahaja ni pičice o tem in kranjsko zgodovinsko društvo v svojih „Mitteilungen“ tudi ne omenja ničesar. Viri pripovedujejo le, da je nekedaj (kedaj?) Prestranku bil lastnik nekov baron Edling; za tem Bernardin Barbo; nadalje baron Gornjegradski (von Oberburg) in končno Ivan Peter Marastoni. Slednjemu je bila soproga neka Ložanka, (Laaserin jo nazivlje Valvasor), ki se je po moževjej smrti vdala za necega barona „von Oberburg“; a ko jej je preminol i drugi soprog, poroči se v tretje 1688. l. z baronom Valerijem de Leo, ki je tako postal gospodar Prestranku. Kedaj je dvor kupil Prestranek, nijsem izvedeti mogel. — Okolo graščine zidala so se gospodarska poslopja in konjski hlevi in iz grada nastala je tako dvorna kobilarna.

Zaradi ogromnega broja konj stavili so se kasneje nad selom Žeje, pol ure od Prestranka, novi hlevi, — kder je nastala takim načinom filijala Prestranska: Bile. Ta stoji še danes.

Poleg tega zgradili so pod Trnjem ob Pivki konjsko „naselbino“ Vlačno. A treščilo je pred več leti vanjo, da je pogorela do tal. Opustila se je zato, in danes stoji tam samo razvaline še.

Toda konji so se množili, ter trebalo je zopet misliti na novo „kolonijo“. Kupila se je dakle še graščina Škulje, (denes: Schüttelhof, po Valvasorji: Schecklhof), ter preobrazila se v omenjeno svrho. Škulje leže pod Nanosom, kaki 2 uri od Prestranka, v hrenoviškej župi. Nekelej so jim bili lastniki: baron Paradajzar, potem Ivan Bernard baron Rosetti; kasneje ded sedanjega vlastelja v Orehku, Dolenjec, ki jih je prodal Prestranku.

tera se je uže povzdignila do števila 400 kornistnih knjig, katere prav pridno beremo. Druga posebno velika dobrota našega g. kaplana je pa hvalevredna pridna sadjereja. Preteklo je uže menda okolo 36 let, ko smo imeli duhovnega gospoda Kovačiča, tudi vnetega sadjerejca; pa tistikrat nijsmo še bili tako podučeni v sadjereji ko sedaj. Naš g. kaplan videč revščino kmeta, in da so davki zmirom višji, letine slabe in nas teró druge uime, vzame si k srcu, kako bi našemu kmetiču pomagal, in začel je spodbujati ljudi k sadjereji. A naš kmetič je reven, ne more si sam omisliti sa dik in tudi se ne ve kam obrniti zarad drevja. Gospod kaplan je priskrbel uže v dveh letih čez 500 mladih drevesec cepljenih, kajti mimogredé bodi omenjeno, da pri nas se more le tako drevje oskrbeti, da obstane pred mrazom. Mi vsi dobro vemo, da g. kaplan ima gotovo troške pri tem podvzetju, pa iz gorečnosti do sadjereje in iz dobrega srca pomagati revnemu kmetu, ne vidi izgube, katero ima pri tem opravilu. Slavno kmetiško družbo v Ljubljani z gorečo prošnjo prosimo, ako bi bilo mogoče kaj podpore za nas dobiti, kajti mi bi še marsikatero drevce vsadili, ko bi premoženje nam pripustilo. Revščina velika nas stiska v vseh obzirih. Človek bi si rad pomagal, ako bi le mogel, zatoorej smo prisiljeni za pomoč se obrniti. —

Iz Kobarida 1. maja. [Izv. dop.] V nedeljo 25. p. m. bila je v Bovci beseda. Ljudstva je bilo mnogo zbranega, posebno pa nežni spol se je udeležil v obilnem številu. Petje je bilo dobro vbrano, samo prva pesen nij dospela do zaželenega vspeha, ali zadnja „Popotnikova“ (pel ženski zbor) je napravila posebno dober vtis. Glas gospice učiteljice je posebno imponiral. Igra je bila dobro igrana. Role so izvršili dobro gospici Kristana in Neža Kendova, in Pavle je sè vsojim humorjem nas dobro vedril. Po igri je bila tombola in po tej pa od gospic komaj pričakovani ples. Uradnikov, razen gosp. kontrolorja nij bilo nobe nega zraven.

Domače stvari.

— (Deželni predsednik g. Winkler) je vlado na Kranjskem nastopil. Včeraj se mu je predstavil deželni odbor, denes se pred poldnem predstavi mestni zbor.

— (Jour fix „Sokola.“) Vsled odborovega sklepa napravi se prihodnja mala zabava „Sokola“ v soboto 8. t. m. v gostilnici pri „Virantu“, h kojemu se uljudno vabijo p. n. gg. bratje „Sokoli“ ter pevci čitalnice. —

V Lipici je 80 do 100 kobil mater. A mlada žrebata pošljo vsa v Prestranek, kder ostajajo 3 do 5 let. Po starosti so razvrščena, ter ja pošiljajo deloma v Bile, deloma v Škulje, a nekaj jih ostaja doma v Prestranku. Zdaj jih je kacih 300 tu, a včasih jih je tudi 600 in celo več. Res lepo je gledati mlade, vesele živalice, ko jih gonijo na vodo ali na pašo. Tu jih uče ježe in vozarjenja, ali jih v to svrhu zopet pošiljajo nazaj v Lipico, ali pa v dvorno kobilarno v Kladrub na Češko. Tam jih izvežbajo popolno, potem gredó pa na Dunaj v porabo najvišjemu dvoru.

Prestranek je velika dobrota tukajšnjemu narodu. Ježni hlapci, vozniki, konjski strežaji itd., so sami domačini; da jim je takova služba mnoga korist, se uvidi, ako se pomisli, kako malo kras rodi. Nasadi, gozdi, vrti in drugo potrebuje vse leto delavcev, ki služijo lepim svotic. Ljudje okoličani dobivajo zastoj konj-

Ker se ima omenjeni večer mej drugim tudi še o nekaterih važnih stvaréh razgovarjati, prosi se tedaj obile vdeležbe. — Začetek je ob 8. uri zvečer. — Reditelj večeru je gospod V. Legat.

— (Konj udaril.) Tukajšen nemšk list pripoveduje, da je na zadnjem ljubljanskem semnji v ponedeljek brcav konj s kopitom necega kmeta tako močno udaril, da je moral mož takoj v bolnico prenesen biti.

— (Za trgovce z lesom.) Iz Celovca se nam piše: Shod južnoavstrijskih trgovcev z lesom je sklican v Beljak v nedeljo 9. t. m., od strani odbora, ki ga je osnovalo koroško gozdarsko društvo. Iz povabila, katero se je te dni razposlalo mnogim trgovcem posnemljemo, da je namen shoda učiniti skupno postopanje trgovcev zarad metrične mere, in napraviti enotna pravila za prodajo zlasti rezanega lesa.

— (O graškega mestnega zbora znanem hujskanji) zarad necega slovenskega plakata, piše „Grazer Volksblatt“ podobno kakor smo mi. On pravi: „Tedad Gradec, glavno mesto dvojezične vojvodine Štajerske, se tedaj vleče v krog narodne agitacije, zato ker se štajersko prebivalstvo v dveh deželnih jezicah prosi milodarov! Ta trditev nij nič drugega, nego zasramovanje malega števila Slovencev, ki žive v našem mestu, ker se jim podtikava neumnega in smešnega. Resnično nemško misleče može, ki ne prodajejo strankarske politike, moral je žaliti v resnici s trte zviti prepir, katerega hočejo v občinski sobi pričeti, kakor se kaže. Taki govori ne kaže toliko gorko, kipeče narodno čutje, nego politično — histerijo.“

— (Ogenj v gozdu.) Dne 23. aprila je začel goreti gozd Spodnji Gradac, last graščine Auerspergove v občini sv. Križ in je pogorelo devet oralov hoste. Škode je okolo 250 gold.

— (Požar.) V Trzinu pri Mengšu je pogorela dne 25. aprila hiša Mateja Verhovca. Škode je bilo za 400 gold., zavarovan je bil pri „Slaviji“ za 250 gold.

— (Popravek tiskarske pomote.) Prelagatelj v predvčerajšnjem listu natisnene pesni preložene iz slovenščine v „koseščino“ nam piše: v denes natisnenej „Koseščini“ v predzadnji vrsti predzadnje kitice stoji sitna tiskarska pomota. Mesto: Ko jih srce prezrači, prežehta rose tik — se ima brati: Ko jih serce prezrači etc. potlej je povsod avtentična koseščina.

skega in nastilnega gnoja; jeseni si smejo po cesarskih šumah povoljno napraviti stelje, nagrabiti listja. Pri nasipanju prestranskih cest in potov, pri popravljanju ograd, potov itd., si ljud tudi precej okoristi. A največ mu vrže košnja. Tu se nakosi po logih, gozdih in planinah več tisoč stotov sena. Ker z otavo ne krmijo dvornih konj, — baje jim ne tekne, prepušča se vsa ljudstvu, — plačano je za košnjo posebe, a povrhu dobi še otavo zastonj. Siromašni narod nadalje rad privaja seno in slamo v kobilarno, kder jo dobro speča, — drugače moral bi jo voziti v Trst; tako si tedaj prihrani pot in ne potroši nič. Če se pomisli še, da Prestranek izdatne podpore daje šolam v okolici, da od ogromne svoje lastnine plačuje tudi ogromne davke, tedaj tudi občinske priklade, se lahko uvidi njega korist za okolico.

300 let je letos, odkar obstoji cesarska kobilarna Lipiška. To svečanost slavila bode

Razne vesti.

* (Ponarejene zobe požrl.) Iz Lundenburga se v „N. Fr. Pr.“ piše: Marca meseca je tukaj mlad mož, ki je imel dva ponarejena zoba vtaknena v čeljusti, v spanji oba zoba požrl. Precej odkraja nij nič bolečine niti v želodci niti drugje v sebi čutil. Čez nekaj dni je pa težko požiral. Gre k zdravniku. Ta mu svetuje naj gre na Dunaj k dr. profesorju Billrothu. Ta učeni zdravnik je konstatiral, da tičita narejena zoba z zlatim dratom, s katerim sta bila obdana, v požiralniku. Ubozega moža so operirali, vrat mu odprli in zobe ven vzeli, ker sicer bi bil umrl. Čez 4 dnij je bil uže toliko zdrav, da je domov peljal se. Ali namesto da bi se bil varoval težjih jedil, nij nič pazil, jedel in pil vse, kar je dobil, vrat se je vnovič vnel in mladenič je umrl dne 29. aprila. — Svarilo onim, ki nosijo ponarejene zobe.

* (Kupovanje glasov.) Ofenheimova volitev za državni zbor bode imela še posledic. Državno pravdnistvo v Črnovicah toži H. Grauerja, prokurista tvrdke M. Zucker v Ickanyji, zločina, da je hotel zapeljati okrajnega glavarja Kešmana v Sučavi, da bi bil ta zlorabil svojo uradno oblast. Grauer je ponudil namreč Kešmanu jeden bon na 5000 gld. papirne rente, kasneje pa 3000 gld. v gotovini, da bi bil delal ta za Ofenheimovo izvolitev. Razen tega pa toži državno pravdnistvo še mnogo oseb zavolj prodajanja ali kupovanja glasov. — Kaj pa ustavoverna volitev novomeška g. Hočevarja, o katerej je poslanec Navratil v kranjskem deželnem zboru z notarskim aktom dokazal kupovanje glasov?

Tuji.

4. maja

Pri Slonu: Wanig iz Dolenjskega. — Kolni iz Temešvara.

Pri Hallét: Winter iz Dunaja. — Garbič iz Cerknice. — Entremont iz Dunaja. — Gernerit iz Gradea. — Brandt, Linhardt iz Dunaja.

Pri bavarskem dvoru: Rötzel iz Škofice.

Dunajska borza 5. maja.

(Izvirno telegrafsko poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih . . .	73 gld.	15 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . .	73	80
Zlata renta . . .	89	50
1860 drž. posojilo . . .	130	25
Akcije narodne banke . . .	840	—
Kreditne akcije . . .	279	30
London . . .	119	20
Srebro . . .	—	—
Napol. . .	9	48 1/2
C. kr. cekini . . .	5	61
Državne marke . . .	58	60

Tržne cene

v Ljubljani 5. maja t. l.

Pšenica hektoliter 10 gld. 56 kr. — rež 6 gld. 81 kr.; — ječmen 5 gld. 39 kr.; — oves 3 gld. 56 kr.; — ajda 5 gld. 51 kr.; — prosó 5 gld. 39 kr.; — koruza 6 gld. 66 kr.; — krompir 100 kilogramov 3 gld. 30 kr.; — fižol hektoliter 9 gld. — kr.; masla kilogram — gld. 82 kr.; mast — gld. 70 kr.; — špeh frišen — gld. 60 kr.; špeh povojen — gld. 64 kr.; — jajce po 1¹/₂ kr.; — mleka liter 8 kr.; — govednina kilogram 54 kr.; — telečnina 52 kr.; — svinjsko meso 60 kr.; — sena 100 kilogramov 1 gld. 87 kr.; — s ame 1 gld. 78 kr.; — drva trda 4 kv. metrov 6 gld. 20 kr.; — mehka 4 gld. 10 kr.

tudi Prestranska filijala dne 19. maja meseca. Prilično došlo bode več dostojanstvenikov dvorskih, mej njimi knez Hohenlohe, dyorni svetnik Ivoy in dr. Na željo Nj. veličanstva ne napravi se posebnih dekoracij in ceremonij, da se ne potroši preobilo, nego razdelilo se bode raje 2400 gold. mej stradajoče Notranjce in Kraševce. Baje dobe podporo na Pivki naslednja sela: Grobišče, Hrenovice, Koče, Matenja vas, Petelinje, Rakitnik, Slavina in Žeje, a na Krasu: Bazovica, Lokva in Lipica. V kobilarniškeji kapeli služila se bode svečana sv. maša, h katerej bodo pozvane vse politiške in duhovenske oblasti iz okolice; potem sledi obdarjenje stradajočih in končno banket dostojanstvenikov. — Da bi Prestranska kobilarna še dolgo, dolgo cvela v prospeh, v blaginjo naroda! Da dočaka tudi še tisočletnico svojo!

Blag spomin ustanovitelju!

Prostoslav Mérovčkov.

Od 3. do 10. majnika.
Francoski magazin

5. v judovskih ulicah 5.

Lepa izbira lyonskega blaga od svile; svilnati robci, ovratniki za gospode in gospe, fitchus itd. najboljše kakovosti. Ker se vračam domov na Francosko, prodajem svoje blago jako po ceni.

V Ljubljani ostanem samo kratek čas, zato prosim p. n. občinstvo, naj o pravem času porabi to redko priliko.

(190-3)

M. St. Martin iz Lyona.

Umrla so v Ljubljani:

1. maja: Karel Bivec, sin deklet, 4 m., na Poljanski cesti št. 57, za pljučno vnetico.
— Ivan Straus, mizar, 60 l., v Kravljah št. 22, za prsno vodenico.
3. maja: Adolf Pregelj, mašinarskega kurnice sin, 16 m., na sv. Petra cesti št. 70, za atrofijo.
V deželni bolnici:
2. maja: Franc Lampe, delavca sin, 1 l.
— Ivana Trtnik, gostija, 45 l., za vodenico.

Za popravo turnov in štern

se priporočata

v službi pri stavbenem društvu stoječa

M. Mikš in J. Videnc.

(205)

Odpretje kupčije.

Čast imam s tem udano javiti, da sem po obojestranskem prijateljskem dogovoru z današnjim dnevom izstopil iz uže več let pod firmo

Fr. Doberlet in Harisch

postoječe trgovine s hišno opravo in tapecirarstvom in da sem tukaj na dunajski cesti št. 6 (Grumnikova hiša) odprl novo kupčijo s hišno opravo in s tapecirarstvom pod svojo firmo

Herman Harisch,

katero priporočam vsem visoko spoštovanim naročnikom in mojim prijateljem za zagotovljanjem, da se bodem trudil najskrbnejše postreči vsem reelno in solidno.

(200-2)

Z vsem spoštovanjem

H. Harisch.

V Ljubljani, dne 1. maja 1880.

Prodaja posestva.

Posestvo z zemljiščem, blizu 28 oralov travnikov, polja in gozda, s potrebnimi poslopji, v katerih je zdaj prav dobra gostilna, ob poštni cesti iz Ljubljane proti Rudolfovcem v živahnem trgu, (kjer je c. kr. urad, pošta, brzojavna postaja, zdravnik, lekarna), se zaradi rodbinskih razmer prodaje. Natančnejše se izveča pod naslovom: **A. M. v Litiji.**

(196-2)

Pisarna

c. kr. notarja

(198-2)

Franja Omahna

Je v Ljubljani,

v Salendrovih ulicah hiš. št. 4,

v prvem nadstropju.

Samo pri M. Neumannu,

v Ljubljani, Slonove ulice 11.

Popolna obleka

gld. 16.—

Površnja suknja

gld. 12.—

Velika izber
oblek za dečke in za otroke.

Toilette za gospé,
jagnet-ogrinjala
za vspomlad,

po najnižji ceni.

Vnanja naročila izvršujejo se točno in s poštanim povzetjem in kar nij po vseči, se brez ugovora izmenjava.

(150-5)

Slatina (rogatska), Štajersko,

jedno uro od južno-železniške postaje Poličan (Pöltschach), prevoznja s pošto ali najetimi vozovi z direktnim združenjem z vsemi vlaki z b. zimi in za osebe.

Staroslavna ogljeno-kisla voda, pomešana z glavberjevo soljo, spretna pijača za ohlajenje in zdravlilo zoper slabo prebavnost, zoper katar v želodci in črevesu, zoper zastajanje v trebuhu, bolezn na jetrah, vranici, žolcu in v mehurju, zoper zlato žilo, trganje po udih valed nezmerne življenja, zoper to, da se človek preveč ne redi, pri pomankljivem tvorjenju krvi, zoper bledico, hipohondrijo itd.

Sesona od maja do oktobra.

Lepa in cena stanovanja (v majniku in v septembru najceneje), — krasna dvorana za zdravljenje, — dobre restavracije, — lepi prostori za obednice, — kavarna, — terasa, — sprehajališče, — velik orkester, — bali, — koncerti, — tombola, — pošta in telegrafska postaja. — Naročbe za stanovanja ali rudninsko vodo na:

(156-3) **Vodstvo**
deželne zdravilnice v Slatini,
Spodnje Štajersko,
ta razpošilja tudi cenilnike, programe in kopeljske brošure brezplačno.

Ferdinand Klemenčič,

uradno pooblaščen in priseženi civilni inženir za vse stroke stavb,

v Ljubljani na rimske cesti (Gradišče) št. 17,

priporoča se p. n. občinstvu za rešitev tehničnih vprašanj in izvršitev takih del. (206-1)

Pisma, spričevala, obrise ali plane, proračune itd., kateri so sestavljeni po pooblaščenem civilnem inženirju, veljajo pri oblastnih ravno toliko, kakor ko bi jih državni stavbeni uradniki pod uredsko oblastjo izdali.

Gostilna „pri Guziju“

v Spodnji Šiški.

Čast imam naznaniti p. n. občinstvu, da sem z današnjim dnevom prevzel zgoraj imenovano gostilno.

Poslavljaljoč se ob enem od svojih stalnih gostov „zur Vereinigung“, vabim njih kakor tudi vse moje podpornike in čestitelje dobrega piva, vina in izvrstnih jedil, naj me tudi v mojih novih prostorih mnogobrojno obiščejo.

Sé spoštovanjem udani

(204-1)

Lorenz.

Skoraj zastonj!

Zavoljo nedavno na nič prišle velike fabrike za britanija-srebro, oddate se sledečih 45 komadov, izredno dobrih reči, od britanija-srebra samo za gld. 6.95, kot jedva četrti del troškov izdelovanja, tedaj skoraj zastonj, in sicer:

6 kom. vrlo dobrih namiznih nožev, z ročnikom od britanija-srebra, s pravo angleškimi srebrno-jeklenimi ostrinami.

6 „ jako finih vilic, britanija-srebro, iz jednega kosa.

6 „ teških žlic za jedi od britanija-srebra.

6 „ žlic za kavo od britanija-srebra, najboljše kvaliteti.

1 maslini zajemalce za mleko od britanija-srebra.

1 teški zajemalce za juho od britanija-srebra.

6 podstavkov za nože od britanija-srebra.

6 kom. podajalnih zdelic (tas), fino cizelirani.

3 čašice za jajca od britanija-srebra.

1 košek za kruh, maslini, od britanija-srebra.

2 krasna namizna svečnika od britanija-srebra.

1 salonski namizni zvonček od britanija-srebra srebrnega glasu

45 kom. Vseh teh 45 rečij je izdelano iz najfinejšega britanija-srebra, ki je na celem svetu jedina kovina, katera ostane večno bela, in se od pravega srebra tudi po 20letnem rabljenju ne more razločiti, za kar se garantuje.

(97-8)

Naslov in jedini kraj za naročila v c. kr. avstro-ogerskih provincijah: General-Depot der I. engl. Britannia-Silber-Fabriken:

Blau & Kann, Wien, I. Elisabethstrasse Nr. 6.

Pošilja se točno proti poštenu povzetju.

Vseh teh 45 komadov, ki so solidno in praktično blago od britanija-srebra, ki so veljali prej gl. 20, stane zdaj vseh 45 komadov skupaj le gld. 6.95.

Najgotovješa pomoč

kakorkoli bolnim v vratu in prsih

lekarja O. Klementov

tirolski prsni sirup,

jako aromatično okusen, popolnem shranljiv izleček najboljših tirolskih planinskih zelišč.

Gospodu lekarnarju O. Klementu v Inomostu!

Ker sva ob početku zime hudo kašljala, ter trpela hude muke v prsih in neprenehljivo zasliženje, rabila sva na mnoge svete jaz in moja soproga vaš „tirolski prsni sirup“; uže v kratkem času sva bila popolnoma ozdravljena. Radostno tedaj naznanjamo vam tako srečen učinek vašega izlečka planinskih zelišč, ter se vam najiskreneje zahvaljujemo.

V Inomostu, novembra 1879.

Otto Prechtler,

upok. c. kr. vodja drž. arhiva in pisatelj.

Cena izv. sklenici: 1 gld. av. v.

Osrednja zaloga pri prirejevalci lekarji O. KLEMENTU v Inomostu.

V Ljubljani: lekar Trnkotzy; v Celovci: lekar Birnbacher.

NB. Pri kupovanji naj se pazi na ime prirejevalteljevo in njegovo brambeno znamenje: Očino zelišče (edelweiss) z monogramom na črnej podlogi.

(33-13)